

Sygn. akt III AUa 803/13

# WYROK

## W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2014 r.

**Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Cyran (spr.)
Sędziowie:	SSA Katarzyna Wołoszczak del. SSO Wiesława Stachowiak
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **J. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczynie J. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 5 grudnia 2012 r. sygn. akt III U 307/10

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I. oraz poprzedzającą go decyzję o tyle, że przelicza podstawę wymiaru emerytury wnioskodawczynie przyjmując do ustalenia wynagrodzenie za okres 12 miesięcy od grudnia 1982 r. do listopada 1983 r., przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 81,64% od dnia złożenia wniosku;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala.

del. SSO Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran	SSA Katarzyna Wołoszczak
------------------------------	---------------	--------------------------

## UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 19 lutego 2010r. odmówił J. W. przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

W odwołaniu wnioskodawczynie domagała się przyjęcia najkorzystniejszego wskaźnika do ustalenia podstawy wymiaru składek 92,96 % obliczonego z okresu 2 ostatnich lat poprzedzających datę powstania inwalidztwa oraz uwzględnienia przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za listopada 1982r. zasiłku chorobowego w wysokości 700 zł.

Sąd Okręgowy w Koninie wyrokiem z dnia 5 grudnia 2012r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przeliczył J. W. podstawę wymiaru emerytury przyjmując do jej ustalenia wynagrodzenie za listopad 1983r. w wysokości 10.67 zł łącznie z zasiłkiem chorobowym od dnia wniosku, a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i argumentacja prawna:

Wnioskodawczynie J. W. (ur. (...)) w okresie od 4 maja 1979r. do 21 maja 1985r. była zatrudniona GS (...) w K.. W okresie od 29 listopada 1983r. do 26 maja 1984r. przebywała na zasiłku chorobowym.

W dniu 11 kwietnia 1984r. złożyła wniosek o rentę inwalidzką, wskazując jako podstawę wymiaru renty przeciętny zarobek z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia tj. za okres od grudnia 1982r. do listopada 1983r.

W okresie od 27 maja 1984r. do 21 maja 1985r. wnioskodawczynie była uprawniona do świadczenia rehabilitacyjnego (decyzje z dnia 16.05.1984r. i 26.11.1984r.)

Decyzją z dnia 14 maja 1985r. organ rentowy przyznał wnioskodawczynie rentę inwalidzką od wyczerpania świadczenia rehabilitacyjnego. Za podstawę wymiaru renty przyjęto przeciętny zarobek z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia od grudnia 1982r. do listopada 1983r.. Do podstawy wymiaru renty wliczono rekompensatę w wysokości 1.560,00 zł. Wypłatę renty zawieszono, gdyż wnioskodawczynie nie przedłożyła zaświadczenia o rozwiązaniu świadczenia pracy.

Decyzją z dnia 28 czerwca wznowiono wypłatę renty od dni 25 maja 1985r.

Do pierwszego wniosku o rentę wnioskodawczynie dołączyła (...) z dnia 11 kwietnia 1984r., z którego wynika, że w okresie od grudnia 1982r. do listopada 1983r. osiągnęła łącznie zarobek w wysokości 120.739 zł oraz rekompensatę w wysokości 18.720 zł (1560 zł miesięcznie).

W decyzji z dnia 10 grudnia 1991r. organ rentowy dokonał rewaloryzacji wysokości renty i wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (wvpw), który wyniósł 81,24 %.

Od 22 maja 1985r. wnioskodawczynie pobierała nieprzerwanie rentę, a od 1 grudnia 1997r. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy orzeczonej na stałe.

Decyzją z dnia 1 stycznia 2006r. organ rentowy na podstawie art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS przyznał wnioskodawczynie prawo do emerytury od 1 stycznia 2006r.

Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru renty. Wskaźnik wvpw ustalony na dzień 1 stycznia 2006r. wynosił 81,24 %. Wysokość emerytury na dzień 1 stycznia 2006r. wyliczono na kwotę 463,62 zł. Była niższa od dotychczas wypłacanej renty, w związku z czym podwyższono ją do wysokości renty, tj. 578,17 zł.

W dniu 30 listopada 2009r. wnioskodawczynie wystąpiła o doliczenia okresu wychowywania dzieci.

Decyzją z dnia 9 grudnia 2009r. organ rentowy doliczył wnioskodawczynie do stażu pracy okres wychowywania dzieci od 10 listopada 1965r. do 18 listopada 1968r. i od 26 czerwca 1972r. do 25 czerwca 1975r. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto dotychczasową podstawę jej wymiaru, wskaźnik wvpw ustalony na dzień 1 listopada 2009r. wynosił 81,24%. Emerytura po przeliczeniu okazała się niższa od dotychczasowej, wobec czego podwyższono ją do kwoty 745,90 zł miesięcznie brutto. Przy obliczaniu organ rentowy uwzględnił wnioskodawczynie 10 lat, 8 miesięcy okresów składkowych i 3 lata, 6 miesięcy okresów nieskładkowych.

W dniu 1 lutego wnioskodawczynie złożyła wniosek o ponowne przeliczenie emerytury, podnosząc, że wynagrodzenie za rok 1982 wynosiło 129.832,00 zł co daje wskaźnik 93,02%, a za rok 1983 - 143.699,00zł co daje wskaźnik 82,73%. Zatem uśredniony wskaźnik liczony za okres grudzień 1982r. do listopada 1983r. wynosi 83,59%, a nie 81,24% jak przyjął organ rentowy. Do wniosku dołączyła (...) z GS (...) w K. z dnia 25 stycznia 2010r. oraz karty zasiłkowe z lat 1979r. do 1984r.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy odwołując się do treści art. 111 ustawy emerytalnej wskazał, że kolejne 10 lat kalendarzowych wybrane z 20 lat kalendarzowych, poprzedzające bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o rentę musiałyby przypadać w latach 1965-1984. Tak wyliczony wskaźnik wynosi tylko 55,49 % i jest znacznie niższy od poprzednio wyliczonego.

Wnioskodawczynie nie legitymuje się 10 latami wybranymi z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury, 20 latami kalendarzowymi wybranymi z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury.

Wnioskodawczynie ma ustaloną podstawę wymiaru emerytury za okres od grudnia 1983r. do listopada 1984r. (faktycznie miało być „od grudnia 1982 do listopada 1983r.”), okresu wskazanego we wniosku o rentę.

W tym okresie obowiązywała ustawa z 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracownikowi ich rodzin. Art. 16 ust.1 tej ustawy stanowi, że podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacane pracownikowi za okres 12 ostatnich miesięcy zatrudnienia albo kolejnych lat 24 miesięcy zatrudnienia wybranych przez zatrudnionego z ostatnich 12 lat zatrudnienia. Wynagrodzenie za ten okres ogółem wyniosło 121.439,00zł. Po podzieleniu przez 12 miesięcy 10.120,00zł, do średniego zarobku 10.120,00 zł należy dodać rekompensatę w kwocie 1.560,00 zł- łącznie 11.680,00zł. Zaś średni zarobek za ten okres wynosi 14.306,00 zł. Zatem wskaźnik wpw emerytury wynosi 81,64%. Sąd podał, jakie wynagrodzenie obejmuje kwota 121.439,00 zł oraz zasiłki chorobowe za grudzień 1982r, kwietnia 1983r. do listopada 1983r. Sąd wskazał także ile wynosiło przeciętne wynagrodzenie w sektorze uspołecznionym w tym okresie.

Powyższe obrazuje sposób wyliczenia wskaźnika 81,64 % i jest zgodne z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1990r. w sprawie przygotowania rewaloryzacji emerytur i rent ( Dz.U.484 poz.83).

Wnioskodawczynie w toku postępowania nie wykazała, że w okresie od grudnia 1982r. do listopada 1983r. otrzymywała wynagrodzenie w wyższej wysokości aniżeli łącznie 121.439,00zł (wraz z zasiłkiem chorobowym za listopada 1983r).

Sąd stwierdził, iż rzeczywiście w (...) z 11 kwietnia 1984r nie ujęto wnioskodawczynie zasiłku chorobowego za okres od 29 do 30 listopada 1983r w kwocie 700 zł. Z listy płac za grudzień 1983r. wynika, że wnioskodawczynie otrzymała od pracodawcy za ten miesiąc wynagrodzenie w kwocie 5.935 zł wraz z rekompensatą, ale w postępowaniu nie wykazała, że kwota 4.210,00 zł wypłacona w grudniu 1983r. dotyczy listopada 1983r.

Z informacji pracodawcy wynika, że brak załączników do listy płac utrudnia danie jednoznacznej odpowiedzi dlaczego otrzymała wynagrodzenie w kwocie 1610 zł za grudzień 1983r., płaca zasadnicza 800zł, prowizja 762 zł i dodatek stażowy 48 zł, skoro przebywała na zwolnieniu lekarskim. Reasumując Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy przyjął wysokości zarobków za okres od grudnia 1982r . do listopada 1983r. w łącznej wysokości 120.739,00 zł. W zaświadczeniu tym pracodawca nie uwzględnił wnioskodawczynie zasiłku chorobowego za listopada 1983r w kwocie 700 zł. Z tego względu wyliczony wskaźnik podstawy wymiaru emerytury wyniósł 81,24 % zamiast 81,84 % (faktycznie chodzi o wskaźnik 81,64% ).

Z tych powodów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji, nie znajdując podstaw do wyliczenia wskaźnika podstawy wymiaru emerytury w sposób przedstawiony przez skarżącą. ( punkt II sentencji wyroku).

Od powyższego wyroku apelację wywiodła wnioskodawczyni zarzucając naruszenie prawa procesowego art.233 §1 k.p.c. poprzez całkowite zbagatelizowanie treści tego przepisu, co wpłynęło w istotny sposób na treść orzeczenia.

Domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, z doliczeniem wszystkich okresów składkowych i nieskładkowych w wersji najkorzystniejszej, zobowiązanie organu rentowego do wyliczenia wysokości świadczenia i wyliczenia świadczenia w wersji najkorzystniejszej. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Koninie do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu twierdziła, że zaświadczenie z zakładu pracy zawiera błędy, podaje nieprawdziwe wysokości wynagrodzenia. Zarzucała, że Sąd zignorował zaświadczenie z dnia 25 lutego 2010r. Zaprzeczała jakoby na wnioskach o rentę z 10 kwietnia 1984r. i 30 kwietnia 1985r. znajdowały się jej podpisy, domagała się powołania grafologa.

**SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:**

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał, wbrew twierdzeniom apelacji poddał wszechstronnej ocenie nie naruszając granic swobodnej oceny dowodów, o której mowa w art.233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez konieczności ponownego ich powtarzania.

Istota sporu sprowadzała się do wyjaśnienia, czy jest możliwe ponowne przeliczenie podstawy wymiaru emerytury wnioskodawczyni, podstawę której stanowi podstawa wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy. Podstawa ta została ustalona w oparciu o dochód osiągnięty w okresie 12 miesięcy – od grudnia 1982r. do listopada 1983r., wykazany w (...) z dnia 11 kwietnia 1984r., zgodnie z art.16 ustawy z 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Tak wyliczony pierwotnie wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 81,24%.

Aktualnie wnioskodawczyni kwestionuje wysokość wyliczonego w powyższy sposób wskaźnika, twierdząc, że (...) z 11 kwietnia 1984r zawierało niekorzystne wersje zarobków, nie uwzględniało wszystkich składników (m.in. zasiłku chorobowego, rekompensaty) i pozostaje ono w sprzeczności z zapisami zawartymi w (...) z dnia 25 lutego 2010r.

Zarzuty apelującej nie zasługują na uwzględnienie.

Analiza przedłożonych przez wnioskodawczynię zaświadczeń o zatrudnieniu i zarobkach wskazuje, że (...) z 11.04.1984r. faktycznie nie uwzględniało wypłaconego w listopadzie 1983r. zasiłku chorobowego za okres 2 dni w kwocie 700zł.

(...) z 25.02.2010r. uwzględnia tą kwotę i dlatego łączny zarobek za ten miesiąc wynosi faktycznie 10.607 zł (poprzednio 9.907 zł), a łączny zarobek w zaświadczeniu (...) z dnia 25 lutego 2010r. wyniósł 121.439 zł (poprzednio 120.739 zł). Różnicę w łącznych zarobkach stanowi doliczony zasiłek chorobowy. Z tego względu słusznie Sąd Okręgowy uwzględnił w tej części odwołanie wnioskodawczyni i przyjął do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury wynagrodzenie w wysokości 10.607 zł. Jak wynika z wyliczeń organu rentowego (k. 16 i 17 a.s.) nowy wyliczony wskaźnik podstawy wymiaru z 12 miesięcy, a więc od grudnia 1982 do stycznia 1983r. wynosi 81,64% i jest wyższy od dotychczasowego (k.16, 17 a.s.).

Dlatego Sąd Apelacyjny tylko w tym zakresie zmodyfikował orzeczenie Sądu I instancji w zakresie punktu I, mając na uwadze, że w świetle art.111 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS warunkiem ponownego przeliczenia świadczenia jest uzależnione od wykazania wyższego wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia od dotychczasowego.

W pozostałym zakresie zarzuty apelacji należało uznać za chybione.

Nie było podstaw do doliczenia rekompensaty albowiem była już uwzględniona przy ustalaniu podstawy wymiaru renty w decyzji z dnia 14 maja 1984r.

Wskazać również należy, że zgodnie z art. 111 ust.1 pkt.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego: z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy świadczenia. Prawidłowa wykładnia cytowanego przepisu sprowadza się do tego, że musi uwzględniać to, że zgłoszona na zasadach w nim przewidzianych podstawa wymiaru będzie pochodzić z tej samej lub takiej samej liczby kolejnych lat kalendarzowych mieszczących się w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru, wynikającym z obowiązujących w tamtym czasie przepisów oraz ustalony przy przyjęciu tej podstawy wskaźnik wysokości podstawy będzie wyższy od poprzednio obliczonego.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2007r. I BU 13/06 wskazał, że „w przypadku przyjęcia za podstawę wymiaru emerytury podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy ( art.21ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 17.12 1998r.) wysokość emerytury może być obliczona ponownie na podstawie art.111 ust.1 pkt.1 tej ustawy z takiej samej liczby lat kalendarzowych mieszczących się w okresie wskazanym do ustalenia podstawy pobieranej wcześniej renty.”

Jest bezsporne, że wnioskodawczynie we wnioskach o rentę z dnia 10 kwietnia 1984r. i 30 kwietnia 1985r. wskazywała jednoznacznie na wyliczenie podstawy wymiaru renty z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia tj. za okres od grudnia 1982r. do listopada 1983r. Z kolei podstawa wymiaru emerytury została wyliczona na podstawie wymiaru renty. W tych warunkach ponowne obliczenie podstawy wymiaru emerytury może być z takiego samego okresu wskazanego do poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia.

Przeliczenie podstawy wymiaru emerytury wnioskodawczynie w sposób wynikający ust. 2 i 3 art.111 ustawy emerytalnej, czyli z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury, albo z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury okazało się niemożliwe z uwagi na niższy wskaźnik wysokości podstawy.

Odnośnie kwestionowania wysokości wynagrodzenia za sporny okres, Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż wnioskodawczynie nie wykazała w sposób wiarygodny aby, były one wyższe niż to, które wynikały z (...) z dnia 11 kwietnia 1984r i 25 lutego 2010r. Analiza obu tych zaświadczeń prowadzi do wniosku, iż różnica sprowadza się do nieuwzględnienia przez pracodawcę zasiłku chorobowego za okres 2 dni we wcześniejszym zaświadczeniu.

W tym miejscu przypomnieć należy, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań, które pozwalałyby na ustalenie wynagrodzenia będącego bazą do wyliczenia podstawy wymiaru w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Wnioskodawczynie, jak słusznie stwierdził Sąd I instancji nie wykazała, chociaż na niej ciążył ciężar dowodu zgodnie z art. 6 k .c. i art.232 k.p.c., aby faktycznie jej wynagrodzenie było wyższe niż wynikające z zebranego materiału dowodowego.

Składniki wynagrodzenia przyjmowane do obliczeń nie mogą mieć charakteru względnego, nie jest możliwe przeliczenie wysokości emerytury na podstawie hipotetycznie uśrednianej wysokości.

Za nietrafne należało uznać zarzuty dotyczące wyliczenia okresów składkowych i nieskładkowych. W tym zakresie organ rentowy prawomocną decyzją z dnia 9 grudnia 2009r. doliczył wnioskodawczynie okresy wychowywania dzieci i wskazał, że przy obliczaniu emerytury uwzględniono 10 lat i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 3 lata i 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Obecne żądanie w apelacji doliczenia „wszelkich okresów składkowych i nieskładkowych” z powołaniem się na pismo z dnia 12 listopada 2012r. w sytuacji, gdy zaskarżona decyzja została wydana w dniu 19 lutego 2010r. należy uznać za nieusprawiedliwione.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji z mocy art. 386 § 1 kpc i 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

del. SSO Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran	SSA Katarzyna Wołoszczak
------------------------------	---------------	--------------------------